

Záložné právo – judikatúra

Ro KS v Košiciach zo 17. 3. 1997, sp. zn. 6 S 6/96

Závazok záložcu, podľa ktorého po dobu trvania záložného práva založenú nehnuteľnosť neprevedie na iného ani predmet zálohu nezaloží v prospech iného, nie je vecným bremenom a nemá charakter vecného práva. Rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý návrh na zápis vkladu takéhoto záväzku do evidencie v katastri nehnuteľností, preto zodpovedá zákonu

ZSP 31/1998

Záložné právo ako právo akcesorické, slúžiace na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva, je právom k cudzej veci, z ktorého vzniká čiastočné obmedzenie vlastníckeho práva. Dôsledok, spôsobený vznikom záložného práva, znamená ujmu v oblasti práv majetkovej povahy, a preto takéto konanie nemôže byť posudzované ako trestný čin poškodzovania cudzích práv podľa § 209 TZ, lebo toto ustanovenie chráni iné, ako majetkové práva

Uz NS SR, sp. zn. 3 Obo 113/1999

Ak bolo záložné právo zriadené len na časť zabezpečovaného záväzku, nemožno záväzok záložného dlžníka, ktorý nie je zároveň aj obligačným dlžníkom, vyjadriť peňažným plnením vo výške celého záväzku

R 93/2002

Subjektívnu stránku trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 TZ v prípade konania, ktoré má prvky vylákania úveru, treba skúmať aj z toho hľadiska, či úverová zmluva, opretá a zabezpečovaná zmluvne zriadeným záložným právom k nehnuteľnostiam, je veriteľom reálne vymožiteľná alebo iba fiktívna, lebo záložné právo má dve funkcie:

a/ zabezpečovaciú, ktorá má viesť dlžníka k tomu, aby pohľadávku dobrovoľne a včas splnil, inak si ju veriteľ môže uspokojiť zo zálohu,

b/ uhradzovaciú, ktorá veriteľa oprávňuje k tomu, aby si svoju pohľadávku uhradil zo zálohu

R 89/2000

Ak pohľadávka veriteľa bola uspokojená zo zálohu záložcu, ktorý nie je totožný s osobou dlžníka, môže záložca za to požadovať od dlžníka náhradu, a to použitím analógie(§ 853 OZ) podľa ustanovenia § 550 OZ (upravuje právo postihu ručiteľa voči dlžníkovi, za ktorého ručiteľ plnil jeho veriteľovi)

R 41/1995 (uznesenie NS SR 2 Obo 312/1994 z 27. októbra 1994

Ak je nárok žalobcu zabezpečený záložným právom , obvykle nebezpečenstvo zmarenia výkonu rozhodnutia bezprostredne a reálne nehrozí, a preto spravidla nie je daný dôvod na nariadenie predbežného opatrenia.

R 49/2003 (4 Obo 21/2001)

Podmienky pre to, aby boli predbežným opatrením upravené pomery tak, že sa účastníkovi zakáže disponovať s nehnuteľnosťou, môžu byť splnené i vtedy, aj nehnuteľnosť založená záložným právom zriadeným v prospech tretej osoby. Keďže predbežné opatrenie nemá spätné účinky, nemá vplyv na existenciu nájomných vzťahov, ktoré vznikli pred vydaním predbežného opatrenia a nemôže zasiahnuť ani do práv tretích osôb

R 10/2001

Zriadenie sudcovského záložného práva sa zapisovalo do evidencie nehnuteľností podľa osobitných predpisov (záznamom podľa § 34 ZKN). Sudcovské záložné právo bolo jedinou možnosťou, ako mohol súd zriadiť záložné právo. Súd tak nemôže urobiť ani podľa súčasného právneho stavu predbežným opatrením

ZSP 11/2000

Ak žalobca nevyužil možnosť podať riadny opravný prostriedok proti rozhodnutiu o určení zodpovednosti za colný dlh v colnom konaní, súd v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia

o zriadení colného záložného práva sa nemôže zaoberať jeho námietkami voči rozhodnutiu o určení zodpovednosti za colný dlh

R 61/2009 (2 MCdo 2/2006)

Dohoda, ktorej skutočným zmyslom je – bez ohľadu na jej skutočné označenie – dojednanie tzv. prepadnej zálohy (uspokojenie pohľadávky záložného veriteľa tým, že mu pripadne záloh do vlastníctva), je v rozpore s účelom a zmyslom záložného práva , takže taká zmluva je pre rozpor s účelom zákona neplatná podľa § 39 OZ.

Záložné právo totiž slúži na zaistenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že v prípade ich riadneho a včasného nesplnenie je záložný veriteľ oprávnený sa domáhať uspokojenia zo založenej veci. Záložné právo tak umožňuje záložnému veriteľovi , aby dosiahol uspokojenie svojej pohľadávky , ak ho riadne a včas neuspokojí dlžník, a to z výťažku predaja zálohy.

Preto kúpna zmluva, ktorá bola uzavretá s cieľom, aby pohľadávka veriteľa bola v prípade , že nebude dlžníkom vyrovnaná, uspokojená tým, že na veriteľa prejde vlastnícke právo k predmetu kúpnej zmluvy (k prepadnej zálohe), je neplatná.

4 Cdo 89/2007

Žaloba o určenie v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p. nie je spravidla opodstatnená vtedy, ak má požadované určenie len povahu predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu , či tu je alebo nie je právny vzťah alebo právo, a to najmä vtedy, ak takáto predbežná otázka nerieši alebo nemôže riešiť celý obsah alebo dosah sporného právneho vzťahu alebo práva.

Pokiaľ na základe záložnej zmluvy bolo záložné právo vložené do katastra nehnuteľností , právna otázka, či záložná zmluva je alebo nie je platným právnym úkonom , za tejto situácie predstavuje iba vyriešenie predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu , či na nehnuteľnostiach žalobcu (ako záložcu) viazne v prospech záložného veriteľa záložné právo. Aj keby záložná zmluva bola neplatným právnym úkonom, nemôže prípadné určenie jej neplatnosti viesť k odstráneniu právnej neistoty žalobcu alebo k zamedzeniu ohrozenia jeho práva. Určením neplatnosti záložnej zmluvy nemusí byť bez ďalšieho postavené na isto, že vôbec nevzniklo záložné právo, a na druhej strane na základe platnej záložnej zmluvy nemusí vždy vzniknúť záložné právo k nehnuteľnostiam, aj keď bolo vložené do katastra nehnuteľností. Záložná zmluva nie je neplatná len preto, že nevznikla

pohľadávka, ktorú má zabezpečovať záložné právo založené na tejto zmluve. Vzhľadom na to, že určením (ne) platnosti záložnej zmluvy sa nemôže vyriešiť celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu medzi účastníkmi konania, nemôže byť na takomto určení naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p. Stav ohrozenia práva žalobcu alebo neistotu v jeho právnom postavení možno preto odstrániť len určením, či tu je alebo nie je záložné právo, prípadne, ak už došlo k realizácii záložného práva , určením, či tu je alebo nie iné právo napr. vlastnícke.

R 68/2007 (rozsudok NS SR 4 Cdo 90/2006)

Účastníkom exekučného konania v časti schvaľovania výťažku z predaja nehnuteľnosti je aj záložný veriteľ

uznesenie ÚS SR IV. ÚS 7/07 z 15. marca 2007

záložné právo rovnako ako ručenie svojou povahou predstavuje záruku za dlh a je v ňom obsiahnutá aj povinnosť uspokojiť pohľadávku veriteľa. Na rozdiel od ručenia , pri ktorom je pohľadávka veriteľa zabezpečená celým majetkom ručiteľa, pri záložnom práve ide len o „ručenie“ zálohom, ostatný majetok záložcu nemôže byť použitý na uspokojenie veriteľa.

uznesenie ÚS SR I. ÚS 193/08 zo 4. júna 2008

Ak bola ručením a záložným právom zabezpečená tá istá pohľadávka, je len vecou veriteľa, aby si zvolil, z ktorého akcesorického vzťahu bude v danom prípade realizovať svoje oprávnenie.

R 1/1998 (rozsudok NS SR 3 Obo 44/97 z 15. mája 1997)

Všeobecná trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Tým je objektívne vymedzený začiatok plynutia premlčacej doby od slova „mohlo“ a nie od slova „mohol“ . Tento okamih je daný objektívne a nezávisle od subjektívnej okolnosti , teda či oprávnený vedel, alebo nevedel o svojom práve.

rozsudok NS SR 1 Sžo 26/2008 z 22. júla 2008

Ak sa pre vymáhanú pohľadávku zriadilo zmluvné záložné právo skôr, poradie exekučného záložného práva sa spravuje poradím tohto zmluvného záložného práva. Vôľou zákonodarcu bolo ustanoviť rovnaké právne postavenie oprávnených zo záložného práva bez ohľadu nato, či ide o zmluvné záložné právo alebo daňové, alebo exekučné záložné právo.

uznesenie ÚS SR IV. ÚS 123/08 z 10. apríla 2008

Okolnosti týkajúce sa obligačného dlžníka nemajú dopad na záväzok záložného dlžníka zabezpečený záložným právom a nemôžu mať za následok zánik jeho povinnosti voči veriteľovi.

rozsudok NS SR 2 Cdo 5/2008 z 24. februára 2009

Záložné právo nezaniká, ak dlh zodpovedajúci zabezpečenej pohľadávke nemôže byť uspokojený právnickou osobou ako dlžníkom preto, lebo zanikol bez právneho nástupcu.

rozsudok NS SR 2 Obo 74/2008 z 1. októbra 2008

Odstúpením od úverovej zmluvy zaniká záväzkový vzťah z úverovej zmluvy, čiže neexistencia úverového záväzku spôsobuje, že uzavretá záložná zmluva nemôže zabezpečovať záväzok, ktorý neexistuje. Súčasne s odstúpením od úverovej zmluvy zaniká aj záväzok zo záložnej zmluvy.

nález ÚS SR PL. ÚS 20/05 z 13. decembra 2006

Obmedzenie rozsahu exekúcie vyplývajúce z ustanovenia § 151h ods. 6 Občianskeho zákonníka súvisí s hmotnoprávnou úpravou záložného práva (§ 151a a nasl. OZ), ktorá posilňuje ochranu záložného veriteľa. Súčasťou tejto ochrany je súhlas záložného veriteľa s exekúciou na záloh. Tento súhlas treba považovať za súčasť vzniku práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu v exekučnom konaní a za predpoklad na úspešné začatie a vedenie exekúcie. Zmyslom tohto súhlasu a základným účelom obmedzenia súdnej exekúcie podľa tohto a súvisiacich ustanovení OZ je hmotnoprávna ochrana postavenia záložného veriteľa. Takéto obmedzenia súdnej exekúcie sú prípustným prostriedkom uplatňovaným pri nútenom výkone súdnych a iných rozhodnutí.

uznesenie ÚS SR I. ÚS 324/2010 z 30. septembra 2010

Postavenie prednostného záložného veriteľa je pri výkone záložného práva jednoznačne posilnené, ale súčasne nemôže mať absolútnu povahu.

Riešenie otázky :

či v rámci exekučného konania možno v prospech oprávneného zriadiť exekučné záložné právo k nehnuteľnosti (zálohu) zaťaženej záložným právom, ktoré následne umožní záložnému veriteľovi , v prospech ktorého bolo zriadené, viesť exekúciu na záloh aj bez súhlasu zostávajúcich záložných veriteľov

Exekútor môže v priebehu exekučného konania na výslovný návrh oprávneného zriadiť exekučné záložné právo na nehnuteľnosti vo vlastníctve povinného (§ 167 a nasl. EP), čo nemožno považovať za spôsob vykonania exekúcie v pravom slova zmysle (nedosahuje sa ním výťažok na uspokojenie vymáhanej pohľadávky oprávneného, spôsoby vykonania exekúcie taxatívne uvedené v § 63 EP) záložné právo sa zriaďuje, nie realizuje (zabezpečenie pohľadávky) , preto netreba súhlas prednostného veriteľa .

rozsudok NS SR 6 Obo 91/2007 z 3. apríla 2008

zádržné (retenčné) právo je núdzovým zabezpečovacím inštitútom, ktorý nie je vopred dojednaný v zmluve. Zádržné právo predstavuje taký prostriedok zabezpečenia záväzku, pri ktorom osoba, ktorá je povinná vec vydať, môže vec zadržať na zabezpečenie svojej pohľadávky až do jej uspokojenia . Zadržanie má povahu jednostranného právneho úkonu veriteľa. Zádržné právo možno použiť, ak sú splnené zákonné podmienky , a to existencia pohľadávky veriteľa voči dlžníkovi, ktorému je veriteľ povinný vec vydať , predmetom pohľadávky je splatná peňažná pohľadávka , zadržovaná vec má povahu hnutelnej veci a veriteľ má hnutelnú vec vo svojej oprávnenej držbe.

R 224/2005 (rozsudok NS SR 5 Tz 28/2004 z 1. decembra 2004)

Podľa ustanovenia § 151s ods. 1 OZ ten, kto je povinný vydať hnutelnú vec , môže ju zadržať, aby zabezpečil svoju splatnú peňažnú pohľadávku voči tomu, komu je inak povinný vec vydať. Nemožno však zadržať vec svojvoľne alebo ľstivo odňatú.

Zadržné (retenčné) právo je vecnoprávnym prostriedkom , ktorý slúži veriteľovi na zabezpečenie jeho splatnej peňažnej pohľadávky , vzniká jednostranným prejavom veriteľa a spočíva vo faktickom zadržaní veci, ktorú je inak povinný vydať. Predmetom retencie môže byť iba hnutelná vec , ktorá sa nachádza v dispozícii veriteľa v súlade s právom a ktorú je inak povinný vydať. Svojoľne alebo ľstivo odňatú vec nemožno podľa práva vôbec zadržiavať. Zadržné právo zabezpečuje len peňažné pohľadávky, ktoré sú splatné. Veriteľ peňažnej pohľadávky , ktorý právom zadržiava hnutelnú vec , nie je oprávnený touto vecou sám disponovať. Ak však jeho splatná pohľadávka nebola uspokojená a nebola ani poskytnutá dostatočná zábezpeka, má právo pri výkone súdneho rozhodnutia na prioritné uspokojenie svojej pohľadávky z výťažku ním zadržiavanej veci pred iným veriteľom. Zadržné právo zaniká spolu so zánikom zabezpečenia pohľadávky, najmä splnením dlhu a tiež aj poskytnutím zábezpeky.

Z uvedeného vyplýva, že zadržné právo (ako právo k cudzej veci) nemá osoba, ktorá zadržiava určitú vec protiprávne. Právo zadržať hnutelnú vec , za splnenia aj ďalších zákonných predpokladov (zabezpečenie svojej splatnej peňažnej pohľadávky) , teda môže vzniknúť iba tomu, komu vznikla povinnosť vydať takú vec oprávnenej osobe (edičná povinnosť) , a pritom vykonať zadržné právo môže iba tá osoba, ktorá má hnutelnú vec vo svojej faktickej moci , do ktorej sa vec dostala zákonným spôsobom.

Zadržné právo nesvedčí osobe, ktorá má vec , ku ktorej bo mohlo toto právo vzniknúť, pri sebe neprávom, najmä keď sa jej zmocnila svojoľne alebo ľstivo. Svojoľne odňatú vec nemožno zadržiavať a využívať tak výhody retencie.

Zadržiavanie motorového vozidla , ktoré iný získal do dispozičnej moci jeho odtiahnutím v rozpore s podmienkami uvedenými v § 40 zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov , je svojoľným konaním v zmysle § 151s ods. 1 OZ , ak táto osoba vedela, že odtiahnutie vozidla bolo v rozpore s uvedenými podmienkami. Následné podmieňovanie vydania takého motorového vozidla majiteľovi zaplatením ceny za odtiahnutie alebo notársky overeným uznaním dlhu, alebo zložením zábezpeky , je zásahom do slobody rozhodovania formou zneužívania tiesne alebo závislosti iného, a preto také konanie napĺňa znaky objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu útľaku.